

ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“ ЗА ПЕРИОДА 2015-2024 Г.

Договор № ОПОС-03-145/10.12.2014 г

09-10 юни 2015 г.

с. Кладница, обл. Перник, ТП „ДПС Витошко-Студена“, Ловен дом „Студена“

РАБОТНА СРЕЩА ЗА ОБСЪЖДАНЕ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ РАЗДЕЛ “БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА”

т. 1.12 – т. 1.15 – ВТОРИ МОДУЛ

1.14.4. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

ГЛ. АС. Д-Р БОРЯНА СИДЖИМОВА
НЕКЛЮЧОВ ЕКСПЕРТ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

Дейност от

Проект DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на ПП „Витоша“

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ <http://www.opew.government.bg/>

www.pu-vitosha.com

e-mail: office.puvitosha@gmail.com

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

1. Предходни данни в ПУ на ПП Витоша от 2005 г.

- В плана за управление на ПП Витоша от 2005 г. липсва систематичен списък на лечебните растения, срещащи се на територията на парка.
- Съществуващите данни са за около 150 вида лечебни растения.
- От тях посочени като най-масово събирани за лични нужди са видовете жълт кантарион, риган, мащерка, черна боровинка, малина и иглика.
- Видове под забранителен и ограничителен режим са мечи лук, мечо грозде, жълта и петниста тинтява, лазаркиня и шапиче.

Тази информация е крайно недостатъчна, поради което при План'2 се налага необходимостта от цялостно изготвяне на раздела за лечебните растения в ПП Витоша.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

2. Степен на проученост на лечебните растения в ПП Витоша

Събрана и анализирана е наличната информация за лечебните растения – литературна и хорологична.

Прегледани са и са анализирани 8 съвременни литературни източника, 1 разработка, обхващаща обзор на по-старите литературни източници и 9 проекта, касаещи пряко или косвено лечебните растения в ПП Витоша.

Изготвен е актуализиран систематичен списък на лечебните растения в ПП Витоша. Той включва 512 вида лечебни растения, които се отнасят към 310 рода и 87 семейства.

Отразени са резултатите от мониторинга на популациите на лечебните растения от НСМБР, проведен през 2014 г. Данните от мониторинга на популациите на 5 конзервационно значимите лечебни растения - *Gentiana lutea ssp. symphyandra*, *G. punctata*, *Drosera rotundifolia*, *Salix pentandra* и *Arctostaphylos uva-ursi* са предоставени на ИАОС за включване в НСМБР.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

2. Степен на проученост на лечебните растения в ПП Витоша

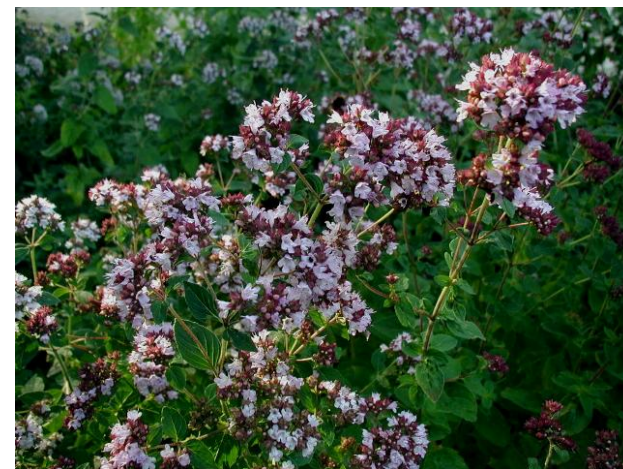
□ Определени са видовете лечебни растения с потенциални ресурсни възможности на територията на ПП Витоша. Това са риган, жълт кантарион, малина, боровинка, леска, горска ягода, глог, мащерка, къпина, иглика.

Черна боровинка
(*Vaccinium myrtillus*)

Жълт кантарион (*Hypericum perforatum*)

Риган (*Origanum vulgare*)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

2. Степен на проученост на лечебните растения в ПП Витоша

□ Отразени са резултатите от възстановяването и подпомагането на популациите на някои лечебни растения.

Дейностите са извършени по проекти на ОПОС и LIFE+. Включват **възстановяване** на находищата на елвезиево кокиче /*Galanthus elwesii* /, алпийски повет /*Clematis alpina*/, бяла елша /*Alnus incana*/ - бяла върба /*Salix alba* L./, водна детелина /*Menyanthes trifoliata*/, кръглолистна росянка /*Drosera rotundifolia*/ и **подпомагане** на популациите на планински явор /*Acer heldreichii* /, тис /*Taxus baccata* /, петтичинковата върба /*Salix pentandra* /- жълтата тинтява /*Gentiana lutea* ssp. *symphyandra*/.

Clematis alpina

Salix alba

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

2. Степен на проученост на лечебните растения в ПП Витоша

☐ Определен е консервационният статут на лечебните растения, съгласно действащи национални и международни нормативни документи.

Червен списък и Червена книга

- Критично застрашени (CR) – 1
- Застрашени (EN) - 5
- Уязвими (VU) – 8

Видове от ЗБР

- Приложение 2а – 1 вида
- Приложение 3 – 11 вида
- Приложение 4 - 22 вида

THE IUCN RED LIST
OF THREATENED SPECIES™

Видове под специален режим на ползване

- събиране само за лични нужди - 22 вида
- с определени годишни квоти – 15 вида

1303 - гр. София; ул. „Пиротска“ 64; тел.: 986 70 02; факс: 986 67 81; e-mail: office.puvitosha@gmail.com
ISO 9001-2008 Certified Company

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Salix pentandra

- Категория: Критично застрашен (CR)
- ЗБР - Приложение 3
- Реликт
- НСМБР – Мониторирано на Офелиите
- Подпомагане на популацията - 200 броя са засадени в мочурливи места в смърчовите гори в района на х. на Артистите и п.д. Звездица

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Taxus baccata L.

- Категория: Застрашен (EN)
- ЗБР - Приложение 3
- Подпомагане на популацията с 400 бр. фиданки в местността Бай Кръстьо.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Galanthus elwesii Hook fil.

- Категория: Застрашен (EN)
- ЗБР - Приложение 3
- CITRS – App II
- IUCN Red List - DD
- Възстановено находище – на Боянска река.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Gentiana lutea L. ssp. *symphyandra* (Murb.) Hay.

Категория: Застрашен (EN)

- ЗБР – Приложение 3
- IUCN Red List - LC
- НСМБР – мониторирано на пробни площи под х. Алеко и под в. Малък Резен. Добро общо състояние на популацията. Не са установени заплахи.
- Подпомагане на популацията - произведени са 200 растения и тази пролет предстои засаждането им

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Gentiana punctata L.

- Категория: Застрашен (EN)
- ЗБР – Приложение 3
- НСМБР – мониторирано над х.

Алеко по посока Черни връх.
Растенията са в добро общо състояние. Не са установени заплахи за популацията.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“
за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Menyanthes trifoliata L.

- Категория: Застрашен (EN)
- ЗБР – Приложение 3
- IUCN Red List – LC
- Подпомагане на популацията - засадени са 70 броя индивиди на територията на парка в мочурливи местообитания на обща площ 0,06 ха. Растенията се развиват добре.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Drosera rotundifolia L.

- Категория: Уязвим (VU)
- ЗБР – Приложение 3
- Възстановяване на популацията - 180 броя са засадени в подходящи торфища на обща площ 0,12 ха. Растенията се развиват добре.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Приоритетни за опазване групи които трябва да бъдат предмет на специални мерки, които да се заложат в актуализирания план за управление на ПП “Витоша”

1. Консервационно значимите видове от Червения списък на лечебните растения, разпространени в ПП Витоша
2. Реинтродуцираните видове лечебни растения
3. Видовете под специален режим на опазване и ползване, за които се определят квоти за събирането им
4. Често събирани билки в зони със засилен антропогенен натиск – информация за правилното събиране на лечебни растения, с оглед на тяхното устойчиво ползване

Лудо биле

машерка